

La chatte

Eerbetoon aan de fotografe

Een van de populairste werken in de tentoonstelling '[POES. Hoe de kat de mens vangt](#)' is dit prachtige beeld van fotografe Morena Fortino. Wanneer ze deze zwart-wit foto op 10 mei 2014 op sociale media plaatst, heeft ze geen idee wat die zal teweegbrengen. Het sensuele beeld is enorm populair en wordt meteen veelvuldig gekopieerd en aangepast, zonder verwijzing naar de maker. De foto begint zo een eigen, online leven. Fortino krijgt op een gegeven moment zélf het verwijt haar eigen werk gestolen te hebben.

Morena Fortino, La chatte, 2014.

De foto toont hoe de kat van de fotografe, Yang genaamd, in een spiegel kijkt. De spiegel is gepositioneerd ter hoogte van de onderbuik van Morena Fortino. Zo speelt het beeld mooi in op de dubbele betekenis van het woord poes. In verschillende Europese talen verwijst poes immers niet enkel naar het dier, maar ook naar het vrouwelijk geslachtsorgaan. Het woord duikt op in de zestiende eeuw en heeft direct de dubbele betekenis. Poes is trouwens een onomatopée, een klanknabootsing: het imiteert zowel het geluid van een blazende kat als de lokroep die de meeste mensen gebruiken om de huiskat, al dan niet tevergeefs, te roepen.

Verleiding

De oorsprong van de dubbele betekenis is complex. Verschillende volkeren, waaronder de Oude Grieken, Germanen en Oude Egyptenaren aanzagen kattinnen als promiscue dieren die katers verleidden. En zo gaat de poes symbool staan voor vruchtbaarheid en vrouwelijke seksualiteit. In de middeleeuwen deed het voortplantingsgedrag van kattinnen kerkelijke leiders denken aan promiscue vrouwen. Niet bepaald een compliment. De rederijkers in de vroegmoderne periode gaan gretig aan de slag met deze connectie en verzinnen allerlei dubbelzinnigheden. Zo was de 'muizenjacht' lang een eufemisme voor het najagen van geslachtsgemeenschap.

Pus-Pus

Waarom poes dan net naar het vrouwelijk geslachtsorgaan is gaan verwijzen, blijft vaag. Misschien vormde de zachte vacht van het dier hiervoor een inspiratie? In elk geval sloeg het woord aan. Europese zeelui namen op hun wereldreizen behalve de kat zelf, ook het bijbehorende schunnige taalgebruik mee. In het Afrikaans is 'poes' een grof scheldwoord. In Melanesië betekent 'pus-pus' seksuele betrekkingen hebben. In beide landen is de link met de kat als dier onbestaande. Naast zeelui, bespelen ook kunstenaars graag dit thema. Daarvan is dit werk

een prachtige getuige.

Katten: de zalige, de verwaarloosbare, de sletterige, de speelse, en de reddende (etc.)

'Mijn eerste kat paradeerde als een zwart-wit gevlekte hoer op het dak van de bureu.'

'Ik tilde het licht gedrochtelijke wezentje op en plaatste haar op mijn onderbuik. Het was aangenaam, te aangenaam en ik kwam vol schaamte klaar.'

Deze citaten komen uit de bijdrage van Delphine Lecompte die ze speciaal schreef voor het boek POES.

Benieuwd naar de volledige column? Koop het boek en lees meer over de bijzondere link tussen vrouwen en katten, de vaak schunnige dubbele bodems in kunstwerken en de tweeledige betekenis van het woord poes.

[Koop het boek POES online](#)

Op zoek naar meer interessante kattenlectuur. Aan de balie van de dienst toerisme museumshop verkopen we deze twee toppers:

Zat het Snor? - Erik Aerts

Katten zoals ze echt zijn - Chris Dusauchoit